

Posudek na bakalářskou práci Lenky Cihelkové „Reprodukční zdraví a plánované rodičovství v Mexiku“

Předkládaná bakalářská práce se skládá z 45 číslovaných stran, z čehož je 7 stran příloh. Autorka se věnovala tomuto tématu z hlediska instrumentů (vládních programů), které měly a mají vliv na reprodukční zdraví a plánované rodičovství. Nepochybuji o tom, že si je autorka vědoma (byť o tom nepíše), že na reprodukční zdraví má vliv celá řada dalších faktorů (např. ekonomická situace), cílem práce však bylo zhodnocení efektivity těchto programů. Práce je rozdělena do pěti dále strukturovaných kapitol: *1. Úvod, 2. Teoretické ukotvení problematiky reprodukčního zdraví a plánovaného rodičovství, 3. Analýza plodnosti a dalších procesů ovlivňujících reprodukční zdraví a plánované rodičovství, 4. Zhodnocení úspěšnosti vládních programů zaměřených na reprodukční zdraví a plánované rodičovství a 5. Závěr.*

V první kapitole se autorka věnuje vymezení problematiky – zda jsou vládní programy zaměřené na reprodukční zdraví a plánované rodičovství „úspěšné“, tedy zda ovlivňují demografické chování mexických obyvatel a případně do jaké míry. Slovo úspěšné dal oponent do úvozovek úmyslně, protože lépe by bylo psát o efektivitě nebo účinnosti programu, úspěch se špatně kvantifikuje.

Druhá kapitola začíná vymezením pojmů, co je reprodukční zdraví a plánované rodičovství, a to výčtem definic WHO a vzájemných vztahem těchto dvou pojmů. Ten je trochu složitější než je popsáno v závěru podkapitoly (protože má politické konotace: pro některé státy nebylo a není plánované rodičovství akceptovatelné, zatímco péče o reprodukční zdraví ano). V další části kapitoly jsou popsány programy, které byly v Mexiku v uplynulých letech realizovány.

Cílem třetí kapitoly je nastínění reprodukčního a antikoncepčního chování mexických žen a přiblížení poměrů mateřské a kojenecké úmrtnosti a indukované potratovosti. Dále jsou uvedeny zdroje dat, především pak údaje populačních censů dostupné z mexického statistického úřadu a „měkká“ data z demografických průzkumů. Oponentovi není zcela jasné, zda by nebyly údaje dostupné i z jiných zdrojů – např. mezinárodních databází, ročenek OSN (Demographic Yearbook). Dále je popsána běžně používaná metodika (což je dobře) a následuje podrobný popis jednotlivých měř i ukazatelů plodnosti žen. Analýza umělé potratovosti je pak zatížena kvalitou dostupných údajů, někde je to zřejmé (s. 23, nárůst indukovaných potratů je podle názoru oponenta dán především kvalitou dat). Poučná je část kapitoly věnovaná znalosti a užívání antikoncepce, oponent by očekával větší diferenciaci znalostí antikoncepčních metod z hlediska vzdělání (ta není příliš rozdílná proti situaci v ČR). Kapitola pak pokračuje analýzou mateřské úmrtnosti a končí analýzou kojenecké úmrtnosti.

Čtvrtá kapitola je věnována zhodnocení úspěšnosti vládních programů a je třeba konstatovat, že to je zhodnocení nepřímé, protože se pracuje s apriorní hypotézou, že za pokles nebo růst mohou pouze vládní programy. Je proto dobře, že si je autorka tohoto vědoma tím, že výsledky programů bere jako relativně úspěšné. Závěrečná kapitola je pak shrnutím předchozích poznatků.

Autorka prokázala dobrou schopnost práce s datovými zdroji, pokud by uvažovala o rozšíření nebo pokračování tématu, nabízí se především srovnání s okolními státy regionu (střední a Jižní Ameriky), které možná žádné programy týkající se reprodukčního zdraví nemají a pak by bylo možné ještě lépe hodnotit jejich účinnost v případě Mexika. Uvedené výhrady jsou pouze dílčího charakteru, nikterak nesnižují úsilí a výsledek autorky, a proto doporučuji práci jednoznačně k obhajobě.

Ing. Jaroslav Kraus, Ph.D.
8. září 2013